

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

III. De iis, quæ sunt adiuncta beatitudini, seu de beatitudine accidentali

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Quousque igitur contemplatio se extendit, & felicitas ipsa, & quibus contemplatio magis inest, iis & felicitas magis inest; non per accidens quidem, sed per se ipsam; hæc enim per se ipsam est pretiosa.

Obiicitur primò, neminem per auxilia solum naturalia posse habere cognitionem Dei perfectam & amorem super omnia: sed in statu puræ naturæ non fuissent auxilia vlla nisi purè naturalia: ergo non potuisset obtineri beatitudo.

Respondeo neminem quidem per auxilia purè naturalia posse Deum amare super omnia longo tempore, nisi Deus avertat occasiones omnes peccandi; auertisset autem eas sine dubio in eo statu, & dedisset homini cogitationes congruas, quibus caueret peccata, imò & dedisset aliquod remedium, quo resurgeret à peccatis. Sed hæc viderint Theologi.

Obiicitur secundò. Si fuisset beatus homo post mortem, debuisset anima eius esse iterum iuncta corpori, sicque in statu puræ naturæ fuisset resurrectio mortuorum, quod absurdum videtur.

Respondeo cum Suarez, Lessio, Henricque, probabilius videri, quod in statu illo puræ naturæ beatitudo fuisset solius animi, non autem totius hominis; atque ita non fuisset vlla resurrectio mortuorum, quia illa supernaturalis est, saltem secundum modum: vbi autem est status puræ naturæ, nihil est prorsus supernaturale. Adde quod corpus naturaliter esse non potest immortale; non fuisset igitur in statu beatitudinis purè naturalis societas corporis cum anima, quia nulla ibi mors fuisset futura.

§. II.

Existencia & quidditas beatitudinis huius vite.

Dividitur beatitudo in perfectam & imperfectam: perfecta illa est, quæ possessio est perfecta summi boni, possidet videlicet summum bonum, & perfectè possidet. Beatitudo imperfecta est possessio solum imperfecta summi boni. Difficultas igitur sæpius agitata est, an sit aliquis in hac vita beatus, & quid sit vera huius vitæ beatitudo, si aliqua illa est.

Dico secundò, nullam omnino dari perfectam in hac vitæ beatitudinem; dari beatitudinem imperfectam, tum absolutam, tum respectivam.

Prima pars. Prima pars est de mente Philosophi lib. 1. *Ethic. cap. 9. & 10.* Vbi definit beatitudinem, operationem perfectam in vita perfectam, hoc est in altera vita, vt explicat, & egregie commendat Nazianzenus *epist. 64.* probaturque potest, quia perfecta felicitas, vt dixi, possessio est perfecta summi boni, satians appetitum, excludens omnem miseriam, fixa omnino & stabilis. Desunt hæc quatuor cuilibet homini in hac vita etiam felicissimo. Primò enim à pluribus bona possidentur imperfectissima, & infinite distantia à summo bono, quibus appetitus non satiatur, sed accenditur; non excluduntur omnes miserie, sed augentur; peccata enim non impediunt, sed potius causant dolores, timores, anxietates; illorum enim, quos beatos putas, personata felicitas est, inquit rectè Seneca. Accedit instabilitas huiusmodi bonorum, & breuitas possessionis: non est ergo perfecta felicitas in hac vita. Secundò summum bonum in hac vita possidetur imperfectissime, quia cognoscitur &

A amatur imperfectè; vnde nec satiatur appetitus, nec excluditur omnis miseria, nec stabile quidquam habet. Vide in eo argumento copiose disputantem Theophilum Raynaudum *disputat. 1. num. 251.*

Secunda pars. Secunda pars asserens, dari beatitudinem aliquam in hac vita, sed imperfectam, probatur à Philosopho lib. 1. *Ethic. cap. 10.* vbi proponit quæstionem, vtum possit aliquis in hac vita felix appellari; refertque sententiam Solonis, qui hoc negabat, aiebatque finem expectandum. Argumentatur autem Aristoteles, quia si aliquid prohiberet, esset instabilitas felicitatis, quia illa pender à fortuna; atqui non est bene vel malè viuere in fortuna positum: ergo potest homo dici felix. Deinde ibi est felicitas, vbi est summa firmitas: sed nullis in operationibus tanta est firmitas, quanta in operationibus hisce, quæ à virtute proficiuntur; harum autem ipsarum eæ quæ ceteris antecellunt, maximè stabiles sunt, propterea quod in his ipsi beati continuatissime viuunt; hoc enim simile est causæ, vt ipsarum non fiat obliuio. Hæc, & plura Philosophus eo loco.

Deinde dupliciter spectari potest status huius vitæ. Primò absolute secundum se, idest secundum ea bona, quæ habet actu: secundò respectivè, quatenus bona quædam habet, quibus certissime disponitur ad beatitudinem perfectam; vnde argumentor. Datur in hac vita beatitudo aliqua imperfecta, si possit saltem imperfectè in hac vita summum bonum possideri. Deinde si possint haberi virtutes perfectæ, quibus homo disponatur ad obtinendam perfectam possessionem summi boni in altera vita. Prima enim, vt dixi, beatitudo est absoluta; altera est beatitudo respectiva. Potest autem in hac vita possideri summum bonum, saltem imperfectè per cognitionem, amorem super omnia, & gaudium; possunt etiam haberi virtutes, & exerceri operationes, quibus disponamur intelligibiliter ad obtinendam alterius vitæ beatitudinem: ergo habetur etiam in hac vita beatitudo, saltem imperfecta, tum absoluta, tum respectiva.

E Colliges ergo, beatitudinem huius vitæ propriam consistere in duobus. Primò enim, quatenus beatitudo est absoluta, sita est in cognitione continua Dei, ex qua oritur amor, deinde gaudium de Deo & Dei bonis. Illa enim cognitio & sapientia radix est omnis boni, & omnis suauitatis, & ex ea nascitur cumulus bonorum, saltem spiritualium, quæ Deus amicis suis confert liberalissime. Secundò quatenus est beatitudo respectiva, consistit in exercitio virtutum heroicarum, quibus ita infallibiliter præparatur ad gloriam, vt gloriari iam meritò incipiat in spe gloriæ filiorum Dei.

QVÆSTIO III.

De iis quæ sunt adiuncta beatitudini, seu de beatitudine accidentali.

Arist. lib. 1. *Ethic. cap. 8. lib. 10. c. 7. & 8.*

DEi contemplatio, inquit Cyrillus lib. 3. *in Julianum*, possessio est salutaris, & totius boni radix nobis & generatio; quia scilicet possessio est Dei summi boni, & beatitudo essentia-

Z z a lis.

lis. Deinde verò sequitur ex ea plenitudo totius boni, seu beatitudo accidentalis; sic enim vocatur possessio eorum bonorum, quæ sequuntur beatitudinem essentialē, quia beatitudo significat cumulum omnium bonorum, & sic complectitur beatitudinem tum essentialē, tum accidentalem. De qua vltima Philosophus pauca quædam dixit citatis locis. Plura S. Thomas habet 1. 2. quæ fusiùs ibi posui. Primò de cumulo bonorum animi: secundò de cumulo bonorum corporis: tertio de cumulo bonorum exteriorum.

SECTIO I.

De cumulo bonorum animi, qui est adiunctus beatitudini.

Essē illa necessariò debent partim in intellectu, partim in voluntate. In intellectu multiplex est scientia, in voluntate rectitudo, amor, gaudium, virtutes omnes, quæ statum istum non dedecent. Addunt Theologi præterea dotes animæ beatæ, aureolas, perfectionem potentiarum omnium, pulchritudinem immensam: quæ omnia, ut vides, limites naturæ superant, intra quos stas Philosophia moralis, & ab Aristotele ignorata sunt.

Assertio. Dico primò, reperiri necessariò in quibuslibet beatis perfectissimam scientiam & vniuersalissimam; per quam excludatur omnis opinio, omnis error, omnis ignorantia propriè dicta, proptèr significat carentiam cognitionis alicuius, quæ deberetur ad conuenientem illius statum.

Probatur. Ratio est, quia statui perfectissimo, qualis est status beatitudinis, debetur perfectissima possessio boni perfectissimi: inter omnia verò creata bona nullum maius est, aut nobilius, aut ad quod maiorem homo appetitum habeat, quàm scientia: ergo in statu beatitudinis debet necessariò reperiri scientia perfectissima: tum quoad obiecta quæ attingit, debet enim esse vniuersalissima, & ad plurima se extendere: tum quoad modum attingendi, ita ut certò, & euidenter cognoscat omnia; vnde triplex in beatis ponitur scientia, duplex supernaturalis, tertia naturalis; sed completissima, certissima, clarissima. Completa, quia peruatit secreta omnia, tum gratiæ, tum naturæ. Certa, quia in nullis errat. Clara, quia nunquam dubitat.

Assertio secunda. Dico secundò, esse in voluntate beati cuiuslibet omnimodam rectitudinem, quæ excludatur omne prius peccatum; amorem intensissimum Dei summi boni, gaudium suauissimum de ipso Deo, & de illius possessione, virtutes omnes in gradu perfectò & heroico, quæ statum illum perfectæ quietis non dedecent.

Prima probatio. Primò enim beati voluntas ita est affixa immobiliter ad bonum, ut ad nullum vnquam possit declinare malum graue aut leue; quia scilicet cum statu beatitudinis stare summa miseria non potest, quæ peccatum est. Deinde cum summo & necessario amore implicat stare voluntatem displicendi Deo. Denique non potest sine aliqua ignorantia fieri vnquam peccatum; beatitudo verò excludit omnem ignorantiam & inconsiderationem: ergo excludit etiam necessariò quodlibet peccatum.

Secunda. Secundò amat Deum voluntas beati necessariò, & intensissimè. Amat necessariò, quia voluntas egredi non potest extra totam latitudinem sui obiecti adæquati, quod est ipsum bonum: si cessare

A vellet ab amore summi boni clarè cogniti, in quo est totum & plenissimum bonum, vellet egredi extra latitudinem totam obiecti sui adæquati: ergo voluntas beati non potest cessare ab amore summi boni. Amat intensissimè, quia quòd maius est bonum quod proponitur, eò potentius voluntatem trahit, si clarè proponatur: summum autem bonum omne bonum est, omne pulchrum, omne iucundum: ergo trahit sine dubio perfectissimè voluntatem; si enim finita pulchritudo dementat sapientissimè, quamuis perfectionibus plurimis septa sit, quid faciet pulchrum illud continens pulchra omnia, & excedens infinitè?

B Tertio in voluntate beata gaudium est plenissimum, suauissimum, stabilissimum. Probari possunt illa tria innumeris rationibus & autoritatibus; sic enim promittunt omnes scripturæ, sudent omnes Patres, probat multipliciter Philosophus lib. 10. cap. 4. & 7. Optima enim operatio, inquit, potentiæ perfectissimæ circa perfectissimum obiectum, summam parit delectationem: beatitudo est operatio huiusmodi: ergo ex ea sequitur delectatio perfectissima. Deinde iucundissima est operatio virtutum haud dubiè illa, quæ per sapientiam prodit: Itaque Philosophia mirabilis tum puritate, tum firmitate voluptates habet, atque consentaneum est scientibus, quàm quærentibus oblectamentum ipsum iucundius esse. Denique à priori ratio est, quia ibi gaudium necessariò plenissimum est, suauissimum, & stabilissimum, ubi bonum plenissimum, suauissimum & stabilissimum plenissimè ac stabilissimè possideatur, & intensissimè amatur. Tria enim faciunt delectationem perfectam; perfectiò boni, quod possideatur; perfectiò possessionis, & perfectiò amoris. Bonum enim infinitum, perfectè possessum & amatum, fons est & causa infiniti gaudij diuini. Vbi ergo tria illa sunt, gaudium est completum. Tria illa sunt in beatis; possident enim bonum infinitum, & cum illo alia omnia bona possident perfectè, amant perfectè: ergo perfectissimè, suauissimè, plenissimè delectantur, & potest eos torrens immensa voluptatis.

Quartò virtutes omnes, quæ statum non dedecent beatitudinis, reperiuntur in voluntate ipsius beati; quia illa perfectissimè recta est, & conformis rectæ rationi, quam amat intensissimè: ergo nulla virtus heroica illi deest, quæ non est aliud quàm rectitudo, & adæquatio cum recta ratione.

SECTIO II.

De cumulo bonorum corporis in homine beato.

Tria disputari de illa possunt, existentia, necessitas, & perfectiò gloriæ corporis in eo qui est beatus; de qua vix quidquam dici potest ab eo, qui non egreditur terminos Philosophiæ; vnde breuius.

Dico primò, ad beatitudinem absolutam, quæ in hac vita potest haberi, requiritur corporis perfectiò, & optimus eius status; ad beatitudinem alterius vitæ non absolutè quidem requiritur corporis consortium, sed ex decentia tamen omnino exigitur, & integra eius perfectiò.

Primam partem probat Philosophus lib. 1. Ethic. cap. 10. quia illa quæ afferunt dolores, & multas operationes impediunt, lædunt & prementur

sine dubio vitam beatam: sed ea quæ tollunt corporis perfectionem, afferunt dolores, & impediunt multas operationes: ergo illa premunt & lædunt vitam beatam. Dixi tamen illa corporis bona requiri ad beatitudinem illam huius vitæ, quam vocavi absolutam; nam respectiva, quæ possessio est bonorum disponentium ad obtinendam alterius vitæ beatitudinem, stat omnino cum corporis incommodis, & cum doloribus; quia per hæc mala gradus est certior ad æternam bonam.

Secunda.

Secundam partem, quæ negat bona corporis requiri ad beatitudinem alterius vitæ, probant Theologi contra plures hæreticos, qui negarunt animas hominum statim post separationem à corpore beatas esse, sed differri beatitudinem earum ad tempus, quo iterum corpori iungentur in resurrectione; quod impugnatum aliàs est. Nunc satis sit illa ratio, quia illa operatio non exigit consortium corporis, quæ nullo modo pendet à phantasmatis; beatitudo essentialis alterius vitæ nullo modo pendet ab operatione phantasiæ: ergo ad eam non exigitur corporis consortium. Neque dicas, appetitum animæ separatæ non posse esse satiatum, cum anima desideret unionem cum corpore; tunc autem non est beatitudo, quando aliquid restat desiderandum: ergo anima existens sine corpore non est beata. Resp. tunc non esse beatitudinem, quando aliquid appetitur cum anxietate ab anima separata. Veram quidem est, animam separatam desiderare desiderio etiam elicto unionem cum corpore, sed sine anxietate illam desiderat, quia tanto gaudio perfunditur ex Dei visione, ut nullo aliunde merore possit affici.

Tertia.

Tertia pars docet consortium corporis valde congruè requiri ad alterius vitæ beatitudinem, atque adeo congruum omnino esse, ut fiat resurrectio. Variis rationibus probatur à SS. patribus, qui mirabiliter declarant & inculcant christianis futuram resurrectionem, quam etiam appellant fidem Christianorum; quia scilicet congruum est, ut omni ex parte integra sit beatitudo, & ut homo ipse beatus sit, qui bene operando meruit beatitudinem. Non erit autem ipse homo beatus, si corpus non restituatur in integrum de corrupto, & in aliquid omnino de nihilo; neque omni ex parte integra erit beatitudo. Deinde congruum est ut corpus particeps laboris, particeps etiam sit præmij. Denique decet omnino, ut ille appetitus naturalis, quem habet anima intimè coniuncta cum Deo, plenissimè satiatur.

Affertio secunda.

Dico secundò, bona corporis fore in homine beato perfectissima, & omnia simul, adeo ut nihil ultra possit vel cogitari, vel desiderari.

Probatur primò.

Primò enim probari potest discurrendo per singula bona corporis, quæ supra enumeravi; sunt enim sanitas, robur membrorum, integritas, pulchritudo & voluptas; corpus beatum perfectissimè sanum erit, & nulli periculum morbo; mors enim non erit ultra, neque luctus, neque dolor; erit enim impassibile corpus, & optimè temperatum; unde robustissimum etiam erit, & integerrimum. Pulchritudo eorum plenissima, & suavissima supra omne id quod in corporibus laudamus & miramur; quia corpora Beatorum specula erunt, in quibus beatitudo refulcebit totius animæ; imò erunt veluti pælia, in quibus totus apparebit Christus cum suis ra-

R. P. de Rhodæ curs. Philosoph.

A diis; addunt etiam Patres, quod iis pulchritudo ipsius Dei conspici poterit, quantum in corpore pingi & representari potest immensus decor primi pulchri. Denique voluptates etiam sensuum omnium erunt perfectissimæ, quia potentia sensitiva corporum beatorum erunt perfectissimæ, sicut & plerique, tamen non omnes, eorum actus.

Secundò argumentari licet ex dotibus quatuor gloriæ, quibus exornatum corpus beati pulchritudinem spirituum æmulatur; illæ sunt claritas supra splendorem ipsius solis; subtilitas, quæ pervadit omnia corpora; agilitas, quæ momento decurrit omnia spatia; impassibilitas, quæ nec alterari potest, nec vulnerari, nec diuidi, nec emori. Superat dignitas huiusmodi corporis splendentis, subtilis, agilis, immortalis supra omne quod oculis cernimus; & hæc est beatissima illa spes, ad quam suspiramus.

Probatur secundò.

SECTIO III.

Cumulus bonorum externorum.

Ille sunt, ut dixi, diuitiæ, honor, gloria, potestas & amici.

Dico primò, ad beatitudinem huius vitæ primam requiri externa bona; non multa quidem, sed mediocria tantum.

Affertio prima.

Primam partem probat Aristoteles 1. *Ethic.* cap. 10. Beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus, in quo videlicet nulla est miseria, & adest omne quod potest desiderari: si desint externa bona, deerit aliquid consentaneum statui hominis, & aderunt multa mala: ergo requiruntur ad beatitudinem externa bona ut complementa; non enim felicitatis ille admodum compos est, qui vel specie prorsus difformis, vel genere ignobilis, vel solitarius est, ac prole carens; nec minùs autem fortasse, si alicui pessimi filij fuerint, aut boni mortui. Deinde probat 7. *Ethic.* cap. 13, quia beatitudo est operatio non impedita, quia nulla operatio, quæ impeditur, perfecta est; felicitas verò est ex perfectis: acqui sine bonis externis impedita est felicitas: ergo illa requiruntur ad beatitudinem.

Probatur prima pars.

Secundam etiam partem de bonis solum mediocribus probat loco nuper citato 7. *Ethicorum.* Quia illud quod impedit felicitatem, non requiritur ad felicitatem: sed ipsa fortuna si excedit, impedimento est felicitati; detinet enim animum, & impedit operationes circa summum bonum: ergo, &c. Deinde prospera fortunæ definitio ad felicitatem spectat, idest eatenus tantum prospera fortuna dici debet, quatenus ordinatur ad iuvandam felicitatem: bona externa, si mediocritatem excedunt, non iuvant felicitatem: ergo, &c. Duas præterea rationes iudicat 10. *Ethic.* cap. 8. quas vide.

Secunda pars probatur.

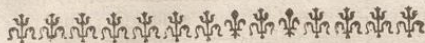
Dico secundò, ad beatitudinem huius vitæ maxime necessariam esse societatem amicorum. Ita fusè probat Philosophus lib. 9. *Ethic.* cap. 9. 11. 12. & lib. 10. cap. 8.

Affertio secundas.

Prima eius ratio est, quia amicus maximum est externorum bonorum. Secunda. Felix debet habere quibus bene faciat, ij sunt amici. Tertia. Beati vita iucundissima esse debet; iucunda verò esse non potest vita, si sit solitaria. Quarta. Felicitas est operatio iucunda; est autem iucundam non intueri semper seipsum, sed alios. Quinta. Facilius est bene operari cum aliis, non est autem facile

Z z 3 per

per seipsum bene operari; cum aliis, atque ad alios facile. Sexta. Beatus gaudet videre actus bonos, quia est bonus. Septima. Fuerit etiam virtutis exercitatio ex conuictu bonorum. Octaua. Iucundum est scire se viuere: ergo iucundum est videre amicum viuere; quia amicus est alter ipse, & videns amicum, videt seipsum. Vide cætera lib. 10. citato. Concludo cum Augustino, nihil homini amicum sine homine amico.

DISPUTATIO II.

De virtute morali generatim.

Arist. 2. Ethic. & initio 3.

Virtutis encomia,

Elicitatem sequitur virtus, quia illam necessariò antecedit, cuius & proles & mater est. Facit enim virtutes omnes felicitas, quas coronat; & felicitatem sola virtus efficit, pro qua pugnat: æqualis tantæ matri soboles, si prosapiam spectes, quæ vtrique diuina est; sed tamen maior, si attendas iucunditatem, quæ nulla inest virtuti, nisi ex spe ipsius beatitudinis. Mellea enim felicitas est, inquit Ennodius, quæ conduntur fella virtutis; acerbæ virtus est, & non nisi melle viuunt; in cælo habitat, dum militat in terris; & illic triumphat, pro quo adhuc dimicat. Natales in Deo primos habuit, & ad illum redit; in cælo nata originem suam repetit, semper sursum nitens, & sursum ferens, ἀναγὰς ἀναγὰ, inquit Nysenus.

Pretium eius si quæras, margarita est, inquit Methodius, quæ non est impuris voluptatibus, ut porcis obicienda. Si maiestatem, data illa est homini pro regia purpura, quo cultu nihil magis regium esse potest, Nyseno teste. Si pulchritudinem, colores illi sunt, quibus in nobis imago diuina pingitur, inquit Ambrosius. Angelicus fulgor, quo vestiebatur homo, licet nudus creatus, & constitutus Rex totius creaturæ, ut ait Basilius; imò radij diuini vultus, & totum Dei lumen splendens in vultu animæ.

Ad virtutum ergo considerationem statim progreditur, & in ea tota occupatur Moralis: explicat eas Philosophus ab initio libri secundi, tanquam media ad felicitatem; orditurque ab iis quæ sunt generalia virtutum; ubi tria sunt explicanda. Primò ea quæ spectant generatim ad naturam virtutis: secundò quæ spectant ad actum: tertio quæ spectant ad eius materiam; ubi dico plenè de passionibus: duo priora non nisi obiter propono, quia plenior eorum tractatio 1.2. posita est.

QVÆSTIO I.

De iis, quæ generatim spectant ad naturam virtutis.

Sic complector ea omnia, quæ habet Philosophus toto secundo libro, ubi quatuor primis capitibus causam explicat virtutis efficientem; quod pertinet ad quæstionem, an sit. Genus proprium cap. 5. integram definitionem cap. 6. diuisiones cap. 7. proprietates quasdam cap. 8. & 9. Ego eadem quatuor paucis declaro: primò virtutis de-

A finitiones: secundò diuisiones: tertio proprietates: quarto causas.

SECTIO I.

Quidditas propria & definitiones virtutis.

Ad intelligendam ergo propriam naturam virtutis, proponit Philosophus primò verum illius genus: secundò differentiam: tertio integram definitionem.

§. I.

In quo genere sit virtus.

Arist. lib. 2. cap. 5.

Idest, utrum virtus sit habitus, & utrum habitus sit verum genus ad virtutem & vitium.

Dico primò virtutem omnem moralem esse verum habitum, idest qualitatem acquisitam per actus, & ad eos inclinantem.

Primò enim argumentatur eximie Philosophus cap. 5. illo 5. Necesse est virtutem esse, vel affectum, vel potentiam, vel habitum; hæc enim tria solum sunt in anima: affectus vocatur ira, cupiditas, timor. Potentia quibus idonei efficiuntur ad hos effectus suscipiendos, ut quibus dolere possumus, vel irasci, habitus dicuntur, quibus nos bene aut malè habemus ad ipsos effectus, ut si ad irascendum vehementer vel remissè sumus dispositi, malè habemus; si autem mediocriter, bene: virtus non est affectus, aut potentia: ergo est habitus. Probat non esse affectum; virtutibus enim & virtutibus laudamur aut vituperamur: ob affectus neque laudamur, neque vituperamur; non enim qui metuit, aut irascitur, laudatur; neque qui simpliciter, sed qui modo quodam irascitur, vituperatur: ergo virtutes non sunt affectus. Deinde aut sunt electiones, aut non sunt sine electione: irascimur & timemus sine electione: ergo, &c. Præterea virtutes non sunt potentia, quia nemo laudatur aut vituperatur quia potest irasci aut timere simpliciter: & naturæ potentes sumus; virtutes autem & vitia non sunt ex natura.

Secundò argumentatur cap. 1. ubi quatuor rationibus eximie demonstrat virtutem consuetudine generari, quod est illam esse habitum. Vide omnino illas. Tertio probat cap. 3. Ille verus est habitus, cuius acquisiti signum est voluptas, quæ in operationibus aduenit. Atqui signum acquisitionis virtutis est voluptas, quam quisque sentit faciundo actiones virtutis; qui namque à corporis abstinere voluptatibus, si hoc ipso gaudet, temperans est; si molestè fert, est intemperans.

Dico secundo, habitum, qui dicitur virtus, physicè sumptum, subiectum esse virtutis, non autem genus; sumptum autem moraliter, genus esse ad virtutem & vitium. Idest rationem virtutis & vitij posse separari, & esse accidens illius habitus, qui est virtus aut vitium, sumpti entitativè; esse autem essentialiter habitui sumpto moraliter. Consideratur physicè habitus, quando consideratur sola eius entitas: consideratur moraliter, pro ut inclinatur ad actus qui sunt cum libertate & aduertentia rationis.

Ratio igitur est, quia si habitus ille, qui est virtus, inclinatur aliquando ad actus, qui non sunt moraliter boni, ratio virtutis non est intrinseca illi habitui secundum entitatem suam considerata: sed habitus ille, qui est virtus, inclinatur ali-